

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: **Формування рухових якостей дітей старшого
дошкільного віку**

Студентки 2 курсу МДПІЛЗ групи
Ступеня вищої освіти магістр
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньої програми Дошкільна освіта.
Початкова освіта.

Костюк Яни Петрівни

Науковий керівник:

Колосова Олена Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	7
1.1. Рухова активність дошкільників: дефінітивний аналіз.....	7
1.2. Психолого-фізіологічні особливості формування рухових якостей дітей старшого дошкільного віку.....	15
1.3. Діагностика сформованості рухових якостей дошкільників.....	26
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РУХОВИХ ЯКОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ	41
2.1. Проведення сюжетних та ігрових занять фізичною культурою в ЗДО.....	41
2.2. Активізація рухової активності дітей старшого дошкільного віку засобами рухливих ігор.....	49
2.3. Використання інноваційних технологій у роботі з дітьми старшого дошкільного віку.....	65
Висновки до розділу 2.....	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	90

ВСТУП

Актуальність і доцільність дослідження. Дошкільне дитинство відіграє вирішальну роль у становленні особистості, визначаючи хід її розвитку на наступних етапах життєвого шляху. Дошкільний вік має винятково важливе значення для розвитку психіки та особистості дитини. У ці роки відбувається подальший фізичний розвиток та вдосконалення інтелектуальних можливостей дитини. Її рухи стають вільними, вона добре розмовляє, світ її відчуттів, переживань і уявлень багатший і різноманітніший. Проте нераціональна організація життєдіяльності дітей, збільшення розумового навантаження, відсутність у ЗДО оптимального режиму дня з урахуванням психофізіологічних особливостей кожної дитини, недостатня рухова активність негативно впливають на здоров'я дошкільника.

Рухова активність є найважливішим компонентом способу життя та поведінки дітей старшого дошкільного віку. Вона залежить від організації фізичного виховання дошкільників, від рівня їхньої рухової підготовки, від умов життя, індивідуальних особливостей, статури та функціональних можливостей організму. Діти старшого дошкільного віку, які систематично займаються фізичними вправами, відвідують секції та гуртки, відрізняються життєрадісністю, бадьорістю духу та високою працездатністю. Збереження, розвиток та зміцнення фізичного здоров'я підростаючого покоління є важливішою функцією дошкільної освіти. На законодавчому рівні вона закріплена положеннями Закону України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти (далі БКДО) [16] тощо. Необхідність пошуку шляхів підвищення рівня рухової активності дітей старшого дошкільного віку та їх реалізації в системі дошкільної освіти зумовили вибір теми дослідження: **«Формування рухових якостей дітей старшого дошкільного віку».**

Об'єктом дослідження: процес організації рухової діяльності дітей

старшого дошкільного віку в ЗДО.

Предмет дослідження: педагогічні умови формування рухових якостей у старших дошкільників.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов формування рівня рухових якостей у старших дошкільників.

Гіпотеза дослідження – ефективний розвиток рухових якостей дітей старшого дошкільного віку можливий, якщо розроблено методику, яка включає цілеспрямоване застосування системи рухливих ігор, націлених на розвиток певних фізичних якостей (швидкості, спритності, сили, гнучкості, витривалості). Відповідно до об'єкта, предмета, мети і гіпотези дослідження визначено такі **завдання**:

1. Розкрити сутність поняття «рухова активність» та визначити її значення для дітей старшого дошкільного віку.
2. Представити психолого-фізіологічні особливості формування рухових якостей дітей старшого дошкільного віку.
3. Визначити критерії, показники та рівні сформованості рухових якостей дітей старшого дошкільного віку.
4. Перевірити ефективність впливу сюжетних та ігрових занять на підвищення рівнів рухових якостей дітей старшого дошкільного віку.

Методи дослідження: *теоретичні* (аналіз, порівняння, синтез, класифікація та узагальнення наукових джерел із проблеми дослідження; вивчення педагогічного досвіду, програмних документів) були використані з метою з'ясування умов ефективної організації рухової активності у ЗДО; *емпіричні* (спостереження, опитування, аналіз продуктів творчої діяльності дітей) – для виявлення та перевірки педагогічних умов формування рівня рухових якостей у старших дошкільників.

Наукова новизна дослідження:

1. У роботі проаналізовано, узагальнено, систематизовано науковий матеріал з проблеми розвитку рухових якостей старших дошкільників з метою підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості.
2. Розроблено методикку розвитку рухових якостей старших дошкільників, що включає цілеспрямоване використання системи рухливих ігор у розвитку різних фізичних якостей, впровадження новітніх технологій у роботі з дошкільниками.

Практичне значення дослідження.

1. Складено діагностичний інструментарій для оцінки рівня розвитку рухових якостей старших дошкільників та їхньої фізичної підготовленості.
2. Запропоновано систему рухливих ігор, спрямованих на конкретні рухові якості старших дошкільників, розроблено конспекти їх проведення.
3. Розроблено методичні рекомендації для педагогів ЗДО щодо використання рухливих ігор з метою розвитку рухових якостей старших дошкільників.
4. Результати експериментального дослідження дають можливість удосконалити процес підвищення рівня рухових якостей у дітей старшого дошкільного віку та можуть бути використані у роботі педагогів ЗДО.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась у ЗДО ***. Дослідженням охоплено 26 дітей старшого дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на: Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (6-7 липня 2022 р., Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського); XII Міжнародній науково-практичній онлайн-конференція «Актуальні пріоритети сучасної науки, освіти і практики» (29 березня 2022 р., Париж, Франція). **Результати дослідження**

висвітлено в 2 публікаціях автора.

Структура дипломної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (108 найменувань) та додатків. Загальний обсяг становить 105 сторінок, основний зміст викладено на 79 сторінках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабачук Ю. М. Рівні розподілу рухливих ігор та ігрових вправ для вдосконалення рухових навичок у дітей старшого дошкільного віку. Вісник
2. Балашов Д. І., Бермудес Д. В. Теоретичні підходи до трактування поняття «рухова активність» у сучасній науковій літературі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: *Педагогічні науки*. 2018.
3. Богініч О.Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку. Вісник Прикарпатського університету. Серія: *Педагогіка*. Випуск XVII-XVIII. Івано-Франківськ, 2008. С. 191–199.
4. Верлань А.Ф., Ус М.Ф., Піскун О.В. Адаптація персоналізованої інтелектуальної системи навчання. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук.праць, 2001. С.8-12.
5. Вишківська В.Б., Шикиринська О.В. Організація самостійної роботи майбутніх вихователів ЗДО в умовах дистанційного навчання. Scientific Collection «InterConf», (32):with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (October 16-18, 2020) in Ottawa, Canada. – Kyiv: SPC InterConf, 2020. P.41-45.
6. Вільчковський Е.С., Біленька Г.В., Богініч О.Л. Сюжетні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного віку. Київ: ІЗМН, 1996. 76 с.
7. Вільчковський Е.С., Денисенко Н.Ф. Організація рухового режиму дітей дошкільних навчальних закладах: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 128 с.
8. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. пос., Суми: 2005. 428 с.
9. Гаращенко Л. В. Крижанівська В. Реалізація ідей здоров'язбереження у фізичному вихованні дітей дошкільного віку: фізична культура на повітрі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 9. 2019. С. 68-75.
10. Гаркуша С. В., Хольченкова Н. М., Воєділова О. М., Гаркуша В. В. Філогенетичні передумови та онтогенетичні чинники раціоналізації рухової активності дітей і молоді. *Гуманітарний вісник ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка*, 2017. Полтава: ПолтНТУ. Вип. 5. С. 78–88.
11. Головченко О.І. Характеристика спеціально організованої та спонтанної рухової активності в учнів середнього шкільного віку з різним рівнем розвитку особистісних якостей. *Теорія та методика фізичного виховання: науково- методичний журнал*. 2009. № 2. С. 15–18.
12. Голюк О. А., Пахальчук Н. О. Особливості педагогічної взаємодії між учителем і учнями в сучасній початковій школі. *Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей*. 2019. С. 14.
13. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Досвід підготовки вчителя до естетичного виховання молодших школярів: історико-педагогічний аспект. *European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: collective monograph*. Sandomierz: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018. Volume 3. P. 93-114.
14. Григорович О.П., Пахальчук Н.О. Педагогічні умови формування інноваційної культури майбутнього вчителя початкової школи в умовах реформування змісту освіти . *Modern researches in psychology and pedagogy : Collective monograph*. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. С. 94-111.
15. Грищенко С., Шурубенко О. Оптимізація рівня рухової активності дітей дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу. *Молодь і ринок*. 2019. №9 (176). С. 32-37.

16. Грошовенко О.П., Пахальчук Н.О., Стахова І.А. Технології формування природничо-екологічної компетентності молодших школярів. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning» : conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 2. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 31-34.*
17. Демідова О., Люльченко О. Підвищення фізичного стану молодших школярів 7-8 років засобами рухливих ігор. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 3. С. 48-53.
18. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи. Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. Випуск 6/38 (2018). С.116-130.
19. Демченко О.П. Розвиток творчих здібностей майбутніх вихователів обдарованих дітей. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної 65 конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ : ДДМА, 2018. С.81-84.
20. Денисенко Н. Ф. Теоретичні засади та технологія управління системою фізичного виховання дітей дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08. Запорізький обласний ін-т післядипломної зпедагогічної освіти. Запоріжжя, 2002.35 с.
21. Долбишева Н. Г. Фізичне здоров'я, компоненти і критерії оцінки. *Молода спортивна наука України*. Л., 2001. Вип. 5. Т.2. С. 21–24.
22. Донець І.О., Кошель В.М. Розвиток рухових якостей дітей дошкільного віку інтеграційним комплексом рухів і музики в закладах дошкільної освіти: посіб. для студ. спец. «Дошкільна освіта» працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2019. 158 с.
23. Дошкільне виховання: Вплив рухової активності на здоров'я дитини дошкільного віку/ автори-упорядники Л.В. Калуська, З.В. Калуський, М.М. Гуменюк. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 184 с.
24. Дубогай О. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини. Київ: Основа, 2006. 126 с.
25. Дудіцька С. П. Формування рухових умінь та навичок у дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Молодіжний науковий вісник: Фізичне виховання і спорт: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки [уклад. А. В. Цьось, В. П. Романюк]. Луцьк, 2010. С.14-18.*
26. Дугчак М. Парадигма оздоровчої рухової активності: теоретичне обґрунтування і практичне застосування. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 44–52.
27. Жуков М.М. Рухливі ігри: Навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ. М.: ВЦ «Академія», 2002. 160 с.
28. Журавльова Л. С. , Король Н. І. Розвиток фізичних якостей дошкільників засобами рухливих ігор. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 50. С. 106-111.
29. Замрозевич-Шадріна С. Рухова активність як основа всебічного розвитку дитини дошкільного віку. *Обрії*. 2016. № 1(42). С. 46–48.
30. Зьомка Н., Косенкова І., Вишегородцева О. Нестандартне фізкультурне обладнання. *Дошкільне виховання*. 2009. № 6. С. 32–33.
31. Качан О. А., Пристинський В. М. Інформаційно-комунікаційні та рухливопізнавальні технології у фізичному вихованні дітей і підлітків: навчально-методичний посібник. Слов'янськ: вид-во Б.А. Маторіна, 2018. 260 с.

32. Кіндеренко Я. Рухова активність як складова здорового способу життя. *Актуальні проблеми фізичної культури, олімпійського й професійного спорту та реабілітації у навчальних закладах України*: Зб. наук. пр. XVIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції ЦДПУ ім. В. Винниченкаю. Харків: ФОП Озеров Г.В., 2020. С. 212-215.
33. Коваль Т.В., Граб О.Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва / Т.В. Коваль, О.Д. Граб // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 74. 216 с. Т. 2. С. 211-215.
34. Ковальчук Н.М., Санюк В. І. Стройові вправи як засіб фізичного виховання: методичні рекомендації. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 68 с.
35. Козетов І.І. Методика використання нестандартного обладнання на уроках фізкультури. *Фізичне виховання в школі*. Київ. 1999. № 4. С. 37–39.
36. Колеснік К.А. Організації групової діяльності дітей у закладах дошкільної освіти: практикум. Вінниця : ВДПУ, 2021. 52 с.
37. Колосова О. В. Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету*. Івано-Франківськ. 2013. Вип. XLVI. С. 73-77.
38. Колосова О.В. Колектив як фактор соціального становлення особистості старшого дошкільника. *Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць. Вип.42. – Ч.2 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. - Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2014. С. 31-35.
39. Конох О.Є. Розвиток фізичних якостей дітей дошкільного віку. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Фізичне виховання та спорт*. Запоріжжя: ЗНУ, 2009. № 2. С. 60-66.
40. Конох О.Є. Фізичні якості дітей дошкільного віку як основа їх фізичного розвитку. *Наукові записки: Збірник наукових статей*. К. Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова. 2009. Випуск № (84). С. 28-34.
41. Кривошея Т.М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я.А.Коменського // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського*. Серія: Педагогіка. 2009. № 28. С. 349-354.
42. Кривошея Т.М. Педагогічні умови реалізації взаємозв'язку розумової та естетичної діяльності молодших школярів у процесі вивчення математики. *Молодий вчений*. № 5.2. (57.2). травень, 2018. С.93 – 99.
43. Крутій К. Л., Деснова І. С., Замелюк М. І. Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. (1). №122-133.
44. Крутій К. Що ми робимо для здоров'я вихованців або як віднайти необхідну технологію? URL: <https://cutt.ly/TMWefqN>
45. Крутій К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів / *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2021. 2(4). С. 84-91.
46. Кузьменко І. О., Черниш Т. О. Рівень розвитку рухових якостей дітей старшого дошкільного віку. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. № 5 (67). 2018. С. 57–60.
47. Кулемзіна Т. В., Красножон С. В. Рухова активність як провідна складова здоров'я дітей. *Медицина транспорту України*. 2014. № 1. С. 23-28.
48. Кулик Н., Лоза Т. Визначення фізичної підготовленості дітей дошкільного віку. *Молода спортивна наука України*: зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. Л., 2011. Вип. 15, т. 2. С. 115-120.

49. Курок О.І., Лісневська Н.В. Рухова активність дітей дошкільного віку як необхідна складова здоров'язберігаючого середовища в ДНЗ. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: *Педагогічні науки*. Вип. 24. Глухів, 2014. С. 100–106.
50. Лаврентьев О. М., Буток О. В., Сокіл О. А. Рухова активність – запорука здорового способу життя. Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15: *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2017. Вип. 4. С. 65–68.
51. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2016. Вип.23. С.36-42.
52. Лазаренко Н.І., Колеснік К.А. Впровадження технології групової діяльності в контексті ігрового підходу організації освітнього процесу дітей дошкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 65. 2021. С. 24-28.
53. Левшунова К.В. Рухова активність в системі психічного благополуччя дошкільника. *Актуальні проблеми психології*: зб. наук. пр. Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, том IV, Вип.8, Київ: 2012. 168–178 с.
54. Левшунова К.В. Рухова активність як чинник психічного благополуччя дошкільників: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07. Київ, 2015. 23 с.
55. Любчак Л.В., Кривошея Т.М. Використання інтерактивних технологій навчання у фаховій підготовці майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу. *«Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»*: зб. матеріалів XIV Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф., 7 листопада 2017 р. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 14. С.93-98.
56. Москаленко Н. В., Полякова А. В., Сидорчук Т. В. Рухова активність дітей, які відвідують заклади дошкільної освіти різного типу. Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15: *Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2019. Вип. 5К. С. 217-223.
57. Носко М.О., Архипов О. А. Рухові якості як основні критерії рухової функції людини. Вісник ЧНПУ. Вип. № 107, том II. Серія: *педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. Чернігів: ЧНПУ, 2013. С. 67-70.
58. Пангелова Н., Дорошенко І. Організована рухова активність як провідний тип діяльності у формуванні моральних якостей особистості дошкільників 5-6 років. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2012. № 1. С. 19-22.
59. Пасічник В., Петрина Р. Сучасні підходи щодо поєданого фізичного й розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. *Молода спортивна наука України*: зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. Л., 2012. Вип. 16, т. 2. С. 150–155.
60. Пахальчук Н. Використання мультимедійних технологій у підготовці студентів до фізичного виховання дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* / ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.), Коберник О.М. та ін. 2014. № 8. С. 132-137.
61. Пахальчук Н. О., Мируха О. І., Романенко Г. М. Педагогічні умови активізації рухової активності дітей. *Молодий вчений*. 2019. № 5.2 (96.2). С. 72-75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/17.pdf>
62. Пахальчук Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів. Наукові

- записки: наук.-практ. конф. викладачів і студ. (Вінниця, 1-3 квіт. 2008 р.) Сер. Початкове навчання. Вінниця, 2008. Вип. 6, Ч.1. – С. 43–46.
63. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи*: збірник матеріалів педагогічних читань. Вінниця : Ландо ЛТД, 2015. Вип. 10. С. 8–11. URL: <http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/682/1/007.pdf>.
64. Пахальчук Н.О. Організація фізичного виховання молодших школярів у сільській школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2012. №2(20). С. 303 – 310.
65. Пахальчук, Н. О. Естетичний досвід молодшого школяра: структурнофункціональний аналіз. *Наукові записки. Сер.: Початкове навчання*. Вінниця. 2007. Вип. 5, ч. 1: Наук.-практ. конф. викладачів і студ., 5–7 квіт. С. 113–117.
66. Приходько В. В. Рухова активність. Звичка до занять фізичною культурою. Фізкультурна діяльність особи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 1. С. 293-305.
67. Пуйо О. І. До проблеми формування ціннісних орієнтацій дітей старшого дошкільного віку засобами рухливої гри в закладах дошкільної освіти. *Народна освіта*. 2019. Вип. 2. С. 60-66
68. Рибалко Л. М. Рухова активність як складова здорового способу життя. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. № 3. С. 60-69
69. Рибковський А. Г., Канішевський С. М. Системна організація рухової активності людини. 2003. 436 с.
70. Рунова М. О. Рухова активність дитини в дитячому садку: посібник для працівників дошкільних закладів, викладачів і студентів педвузів і коледжів: пер.з рос. мови. Х.: Ранок, 2007. 192 с.
71. Свириденко О. О. Рухова активність як запорука здорового способу життя. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2013. Вип. 14. С. 236-240.
72. Словник навчально-педагогічних понять і термінів: методичний посібник /Укл. ЛП Вовк, ГД Панченко, ОС Падалка, та ін. К.: Вид-во НПУ імені МП Драгоманова. 2001. 83 с.
73. Суятинова, К., Штурко, Г. Вплив рухової активності на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*, № 1. 2022. С. 123–129. Тернопіль, 2019. С. 345–363.
74. Тисевич Т. В., Лойко Є. Є. Рухова активність – основа фізичного здоров'я. *Art of medicine*. 2019. № 4. С. 124-127.
75. Трачук С. Спеціально організована рухова активність дітей в процесі фізичного виховання: рекомендації. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2009. № 2-3. С. 74-77.
76. Хлус Н. Розвиток витривалості у дітей старшого дошкільного віку під час проведення рухливих ігор. *Спортивні ігри*. 2022. № 3. С. 154-163.
77. Черепаня Н. І, Русин Н. М. Значення і роль рухливих ігор у розвитку рухової активності дітей дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. 2021.
78. Шикиринська О.В. Створення майбутніми вихователями інтерактивних вправ у сервісі Learningapps за умов дистанційного навчання. *Science and Global Studies: Abstracts of scientific papers of VII International Scientific Conference (Prague, Czech Republic, April 15, 2021) / Financial And Economic Scientific Union*, 2021. P. 60–63.
79. Шикиринська О.В., Вишківська В. Б. Google-classroom як засіб формування ІКТ-компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. – 2020. Випуск 61. С. 75-78.
80. Шикиринська О., Якименко Ю. Специфіка естетичного виховання дітей дошкільного віку в умовах сім'ї. *Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв. Серія «Мистецтво» /відп. Л.В.Старовойт*. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2021. С. 131-137.

81. Юрченко Ю. Рухова активність як чинник, що визначає здоров'я людини. *Молода спортивна наука України*. 2006. Вип. 10. С. 57–62.
82. Alhassan S., Sirard J.R., Robinson T.N. The effects of increasing outdoor play time on physical activity in Latino preschool children. *Int. J. Pediatr. Obes.* 2007. № 2. P. 153–158.
83. Demchenko O., Koval T., Vatsos M., Lymar Y., Turchyna I. Развитие рефлексивного компонента готовности будущих педагогов к работе с одаренными детьми во время тренинговых занятий. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 22th-23th. 2020. P. 119-132.*
84. Demchenko O., Kazmirchuk N., Zhovnych O., Stakhova I. Podorozhnyi Vadym, Baranovska Iryna. PREPARING STUDENTS FOR THE USE OF THEATER ACTIVITIES FOR CHILDREN'S DEVELOPMENT SOFT SKILLS: EUROPEAN CONTEXT. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Rproceedings of the International Scientific Conference. Volume I. May 27th - 28th. 2022. P. 31-46.*
85. Demchenko, O., Bondar, Y., Shykyrynska, O., Komarivska, N., Lyubchak, L., Stakhova, I., Dabizha, L. Development of youth's creative abilities schoolchildren by BYOD technology. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. May 27th-28th, (I volume), P. 341-350.*
86. Demchenko, O., Kronivets, T., Pylypenko, Y., Khilya, A. IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF SOCIAL INCLUSION IN THE TRAINING OF SPECIALISTS OF A SOCIO-ECONOMIC PROFILE (UKRAINIAN CONTEXT). In *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. Vol. 1, P. 47-56.*
87. Goldfield G. S., Harvey A., Grattan K., Adamo K. B. Physical Activity Promotion in the Preschool Years: A Critical Period to Intervene. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2012,. № 9. P. 1326-1342.
88. Hannon J.C., Brown B.B. Increasing preschoolers' physical activity intensities: An activity-friendly preschool playground intervention. *Prev. Med.* 2008. № 46. P. 532–536.
89. Heelan K.A., Eisenmann J.C. Physical activity, media time, and body composition in young children. *J. Phys. Act. Health.* 2006. № 1. P. 1–14.
90. Holiuk O., Pakhalchuk N., Rodiuk N., Demchenko O., Kit G. Criteria and indicators of formation of humanistic and value attitude of primary schoolchildren towards themselves. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III, May 22th -23th, 2020. C.198-211.*
91. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazhniuk Larysa, Shykyrynska Oleksandra. Organization Of Group Activities Of Older Preschool Children In The Process Of Experimenting. *Society. Integration. Education : Proceedings of the International Scientific Conference, May 28th-29th, 2021. Volume II. SCHOOL PEDAGOGY PRESCHOOL PEDAGOGY. Rēzekne, 2021. P.729-743. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol2.6247>*
92. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazhniuk L., Shykyrynska O. Organization of group activities of older preschool children in the process of experimenting. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 28 th - 29th. – Rezekne, 2021. – Vol. II. – P. 729-743.*
93. Khilya A., Kolosova O., Blashkova O., Hodlevska V. Use of Art Pedagogy in the Process of Adaptation of Immigrant Student to the Conditions of the University. *Society. Integration. Education. 15th International Scientific Conference. Rezekne Academy of Technologies, Rezekne, Latvia. 2021. P. 259-269.*
94. Korol A., Blashkova O., Kravchenko V., Khilya A. Web-Technologies and multimedia systems in the training of professionals in the education system. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 13th International Scientific and Practical Conference. Rezekne, Latvia, 2021. Vol. 2. P. 244-248.*

95. Kruty K., Desnova I. Introduction of the Italian Reggio – approach to the creation of the environment in local communities of Ukraine / Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project. Collective Monograph. Sc. ed. V. Omelianenko, O. Prokopenko, T. Tirto. Tallinn : Teadmus. 2022. P.50-75.
96. Kruty, K., Zdaneych, L., Demianenko, O., Pakhalchuk, N., Perminova, L., Garachkovska, O. E-learning methods in students' education. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. № 8(12). P. 251-256.
97. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439
98. Lazarenko N., Kolomiets A., Kolesnik K. Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. *Preschool Education: Global Trends*, 2. 2022. Retrieved from <https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16>
99. Long B., Vanstavel R. Effects of exercise training on anxiety: a meta-analysis. *J. Appl. Sport Psychol*. 1995. Vol. 7. № 7. P. 167–189.
100. Monteiro-Peluso M. A., Guerra L. H. Physical activity and mental health: the association between exercise and mood. *Clinics*. 2005. Vol. 60. №1. P. 61–70.
101. Pate R.R., Pfeiffer K.A., Trost S.G., Ziegler P., Dowda M. Physical activity among children attending preschools. *Pediatrics*. 2004. № 114. P. 1258–1263.
102. Prysiazniuk, L., Genkal, S., Nadon, V., Tomchenko, M., Fomina, I., & Lytvyn, A. (2022). Psychological and Pedagogical Features of the Organization of Collective Forms of Work in Different Age-Related Groups. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (1Sup1), 172-190. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/544>
103. Prysiazniuk, L., Gusak, L., Prokopchuk, V., Prokopiv, L., Vyshnivska, N., & Romanenko, L. (2021). Training Primary School Teachers to Organize Collective Forms of Work in Small Rural Schools. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 147-166. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/415>
104. Reilly J.J. Low levels of objectively measured physical activity in preschoolers in child care. *Med. Sci. Sports Exerc*. 2010. № 42. P. 502–507.
105. Stakhova I., Shykyrynska O., Demchenko O., Groshovenko O., Imber V. Formation of readiness of future primary school teachers for environmental activities: creative aspect. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, May 28 th - 29th. Rezekne, 2021. Vol. I. P. 642-655.
106. Starosta, W., Wangryn, M. ABC polskiej gry w ringo (Metodyka nauczania techniki i taktyki). Międzynarodowe Stowarzyszenie Motoryki Sportowej. Polskie Towarzystwo Ringo. Warszawa. 2012. № 36. P. 146.
107. Starovoit L. Psychological and pedagogical aspects of preschoolers creative development in the process of creative labor training. *Zbior artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej “ Pedagogika. Współczesne tendencje w nauce i edukacji*. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. P. 84-87.
108. Shykyrynska O., Kanarova O., Medun L. Features of soft skills development children of senior preschool age in play activity: theoretical and methodological aspect. *Science and education for sustainable development: Publishing House of University of Technology, Katowice*, 2022. p. 708-719. <https://cutt.ly/k1LSFrz>
109. Suminski R. R., Petosa R., Utter A. C., Zhang J. J. Physical activity among ethnically diverse college students. *Journal of American College Health*. 2002.
110. Vale S., Santos R., Silva P., Soares-Miranda L., Mota J. Preschool children physical activity measurement: Importance of epoch length choice. *Pediatr*. Vol. 51. № 2. P. 75–80.
111. Vuillemin A., Boini S., Bertrais S. Leisure time physical activity and health-related quality of life. *Prev. Med*. 2005. Vol. 41. P. 562–569.